

рішення одноголосно. Основною формою роботи стає прийняття рішення кваліфікованою більшістю голосів. Щоправда, поки що зберігається модель «зваженого» голосування, а з 2009 р. запроваджується система подвійної більшості, яка передбачає ряд умов: проект рішення має отримати підтримку не менше 55% членів Ради чи Європейської ради; за рішення мають проголосувати держави, які представляють не менше 65% населення ЄС в цілому; «блокуюча меншість» при голосуванні має складатися не менш ніж з 4 членів.

Комісія. Конституція чітко визначила її функції: здійснення нагляду за застосуванням права Союзу під контролем Суду ЄС (усунення поділу ЄС на «опори» розширює її контрольні повноваження); виконання бюджету та управління програмами; координаційна, виконавча та управлінська функція; представництво Союзу на міжнародній арені (за винятком СЗПБ); підготовка ініціатив щодо програм діяльності Союзу (передбачає координацію зусиль інших інститутів ЄС); законотворча ініціатива (за загальним правилом законодавчі акти можуть видаватися лише з ініціативи Комісії. В деяких випадках вона має виключне право вносити проекти не законодавчих актів, які приймає Рада).

Суд Європейського Союзу. Даний термін запроваджено для позначення системи органів правосуддя ЄС — Суду, Трибуналу та спеціалізованих трибуналів. Конституція розширила: юрисдикцію Суду Союзу — його юрисдикція поширена майже на всі сфери компетенції (за винятком спільної зовнішньої політики, політики безпеки і оборони); права фізичних та юридичних осіб на звернення за захистом до Суду ЄС; права використовувати штрафні санкції на держави-члени ЄС. Крім того, створюється спеціальна кваліфікаційна колегія із складу колишніх членів Суду і Трибуналу, національних верховних судів та юристів із загальноновизнаною компетентністю, яка покликана здійснювати попередній відбір суддів і генеральних адвокатів.

Аналіз Конституції засвідчує прогрес у процесі наближення інститутів ЄС до відповідних гілок державної влади. Це дозволяє поставити питання про застосування принципу поділу влади в інституційному механізмі ЄС. Однак, оскільки ЄС має особливу правову природу, необхідно визнати, що даний принцип набуватиме в ньому специфічного характеру.

О. Я. Трагнюк, кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного права Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого

Адаптація права України до права ЄС як складова механізму євроінтеграції

Європейський вибір України та її відданість загальнолюдським цінностям можуть бути реалізовані лише на основі послідовного реформування правової системи нашої держави з урахуванням принципів та стандартів, які утвердилися на загальноєвропейському рівні.

Характер взаємодії права, утвореного в рамках європейських регіональних організацій (насамперед у межах Європейських співтовариств і Європейського Союзу), з національним правом держав, що входять до них, має значні особливості порівняно з традиційною взаємодією міжнародного та внутрішньодержавного права. З одного боку, механізми правового регулювання інтеграції в Європі характеризуються перенесенням юридичних концепцій і методів з внутрішньодержавного права на міжнародний рівень. З іншого — саме ці концепції та прийоми, перенесені з національних правових систем у міжнародне право, повертаються у новій якості (яка характеризується наднаціональними особливостями) у внутрішньодержавне право.

Інтеграція України до європейської сім'ї народів повинна супроводжуватись науково обґрунтованими заходами, які гарантували б відповідність вітчизняного законодавства праву, що формується в рамках ЄС.

Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу — чи не найважливіша частина механізму інтеграції нашої держави до ЄС. 18 березня 2004 року був прийнятий Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», який визначив, що адаптація законодавства є процесом розробки і прийняття нормативно-правових актів і створення умов для їхнього виконання з

метою досягнення відповідності правової системи України правовій системі ЄС. Закон наводить поняття та джерела *acquis communautaire*, визначає інституційний і нормативний механізми адаптації, засади фінансового, кадрового, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення виконання програми адаптації.

Програма передбачає пріоритетні сфери, в яких здійснюється адаптація (митне право; законодавство про компанії; банківське право; бухгалтерський облік компаній; податки, включаючи непрямі; інтелектуальна власність; охорона праці; фінансові послуги; правила конкуренції; державні закупівлі; охорона здоров'я та життя людей, тварин і рослин; довкілля; захист прав споживачів; технічні правила, стандарти; енергетика, включаючи ядерну; транспорт), та конкретні заходи, необхідні на першому етапі виконання Програми у 2004–2007 роках.

Проте Програма є рамковим документом. Конкретні заходи з адаптації законодавства визначаються щорічними планами виконання Загальнодержавної програми.

Зазначимо, що науково-освітня діяльність, а також підготовка кваліфікованих фахівців зі знаннями європейського права визначаються як складові державної політики адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Достатній науковий та фаховий потенціал дасть можливість інтенсифікувати процес адаптації, забезпечити його якість; сформувати єдині підходи, стратегії та пріоритетні напрямки державної політики у цій сфері; вдосконалити механізм превентивного моніторингу правотворчого процесу з метою недопущення прийняття законів, які суперечили б праву ЄС.

При цьому, на наш погляд, одним з дієвих способів оптимізації процесу адаптації, а отже, інтеграції України до Європейського Союзу є аналіз аналогічних процесів у тих державах, які вже вступили до ЄС або мають статус кандидата.

Додамо також, що перспективи успіху процесу інтеграції до Європейського Союзу залежать не лише від виконання Україною вимог, які висувуються до країн-кандидатів (у політичній, соціально-економічній, правовій сфері), але і від політичного консенсусу, координації дій усіх гілок влади, що у свою чергу стане запорукою прийняття необхідних політичних рішень.

Зазначимо, що сприйняття європейського права, реформування правової системи України згідно з європейськими правовими

стандартами на основі загальних принципів європейського права сприятиме розвитку України та дасть їй змогу посісти гідне місце серед інших держав Європи.

В. Г. Гуцель, аспірант НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України

Функції національних держав і Європейського Союзу: питання співвідношення

Питання про функції Європейських співтовариств та їх співвідношення з функціями держав-членів постало в 50-х роках ХХ ст., коли було започатковано процес європейської інтеграції. Активізація дискусій спостерігається після підписання Єдиного Європейського Акта, який поширив процес інтеграції на соціальну політику, енергетику, охорону навколишнього середовища, науковий і технічний прогрес та передбачив розбудову політичного, економічного та валютного союзів. Створення Євросоюзу, діяльність якого охоплює не лише соціально-економічну сферу, але й співробітництво поліції та судових органів в кримінально-правовій сфері, проведення спільної зовнішньої політики, політики безпеки і оборони; підписання Конституції для Європи остаточно засвідчило створення потужної наднаціональної організації федеративного типу, якій національні уряди делегували окремі суверенні права і з якою вони поділяють відповідальність за реалізацію функцій держави. Таким чином, євроінтеграція становить безпосередній інтерес для загальної теорії держави і права, оскільки за останні десятиліття суттєво збагатилися наукові знання про специфіку функціонування держав-членів ЄС в умовах інтеграції. Це створює можливості для оновлення поглядів на теорію функцій держави.

При дослідженні співвідношення функцій Союзу та держав-членів передусім необхідно виходити з положень Конституції ЄС, в якій сказано, що Союз поважає основні функції держав; Союз та держави-